

Overweging Week van Gebed, zondag 21 januari 2024

Genesis 18, 1-8 / Lucas 10, 25-37

Wist u dat de Week van Gebed door de Wereldraad van Kerken voor het eerst gehouden werd in 1847? Dat is inmiddels al 177 jaar!

Nu kunnen we cynisch opmerken dat in die 177 jaar er nog steeds geen eenheid is tussen christenen, omdat er nog steeds religie-gerelateerd geweld bestaat in de wereld. Dus waarom zouden we nog bidden?

Afgezien van hard fysiek geweld, zoals in Afrika, waar deze liturgie is voorbereid – en in Gaza en Israël, in Oekraïne en op nog veel meer plekken in de wereld, is er ook wantrouwen, polemiek en polarisatie in *onze* samenleving en raken mensen onderling verdeeld. Daarom bidden we deze week, wereldwijd, om vrede en verzoening, om eenheid in verscheidenheid.

We zijn hier, vandaag, een veelkleurig gezelschap, mensen van goede wil. Allemaal staan we in de christelijke traditie. Dát maakt ons één. Want uiteindelijk zoeken we allemaal naar dat ene fundament: Gods liefde.

Christus verbindt ons: Gods incarnatie in onze wereld, hoe hij met ons mee leefde, in liefde en in lijden. Hoe Hij voor ons zorgde, naar ons omzag, barmhartigheid voorleefde. En: hoe hij leed in onze wereld, zoals velen van ons lijden, ook nu: aan ziekte of vooroordelen, aan onbegrip of jaloezie, aan liefdeloosheid of geweld.

Vandaag hebben we gelezen over de gastvrijheid van Abraham, de aartsvader van ons geloof, en over de Barmhartige Samaritaan. Twee mensen die ons laten zien hoe we samen kunnen leven zonder vooroordelen, hoe we deel krijgen aan het eeuwige leven.

Twee verhalen waarin God ons in beweging zet: God is onderweg en ontmoet gastvrijheid: die opent de weg naar ons gezamenlijk geloof.

De Samaritaan is onderweg en komt de gewonde man tegen: die opent de weg naar onvoorwaardelijke liefde door een open hart.

Iemand die een beroep op ons doet, maakt de weg vrij voor liefde. We kennen dat vast: dat goede gevoel dat we hebben als we iemand geholpen hebben. Omdat het de ander goed doet en daarmee ook ons goed doet.

Dat geldt voor het verhaal van de Barmhartige Samaritaan, en evengoed voor het verhaal van Abraham. Als we ons hart openen, ontstaat er ruimte waarin plaats is voor méér dan alleen onszelf en onze eigen zorgen. Degene die een beroep op *ons* doet, die bijzondere aandacht en zorg nodig heeft, is onze gast.

Want soms komen gasten op onze weg, die we nog niet kennen. En dat mag ons er niet van weerhouden die welkom te heten, te helpen. Juist op het heetst van de dag, wanneer de nood het hoogst is. Juist wanneer iemand neergeslagen is, terneergeslagen is, of op welke andere manier hulp nodig heeft, moeten we in beweging komen.

Op het heetst van de dag, snakken we naar verkoeling. En hoe actueel is dat! Er is tegenwoordig zo'n verhit debat, er zijn ruzies en oorlogen. Dat vraagt allemaal om verkoeling.

Als we alleen kijken naar onszelf, baseren we daarop vaak onze keuzes om met die anderen om te gaan. Onze eigen overtuigingen kweken verwachtingen over een ander. Veel nare reacties zijn gebaseerd op projecties van onze eigen angsten.

Die angsten en verwachtingen loslaten, dat is de eerste stap om elkaar in de waarde te laten, een eerste stap naar ware gastvrijheid, naar naastenliefde, naar open-hartigheid, naar een samen-leven.

Wie zijn dan onze gasten, die snakken naar een gastvrij onthaal? Dat moeten we eerst zien, daar moeten we ons door laten bewegen: bewogenheid is de eerste stap naar barmhartigheid. En dan kunnen we in beweging komen.

Onze naaste, dat is iedereen die hulp nodig heeft. Van welke gezindte die ook is, uit welk land die ook komt, wie het ook is, zo veelkleurig als we hier bij elkaar zijn.

Vreemdelingen zijn niet altijd alleen mensen van buiten onze grenzen, maar soms ook binnen onze grenzen. Hoe goed kennen we elkaar en kunnen we over elkaar oordelen? En hoe goed kennen wij onszelf? Hoe begrenzen wij onszelf, hoe goed durven wij ons kenbaar te maken?

Onze eigen reacties kunnen anderen bevreemden, van ons ver-vreemden. Terwijl Jezus juist wil dat we naaste van elkaar zijn, toenadering zoeken.

Daarom moeten we altijd op onszelf reflecteren voordat we anderen aan het kruis nagelen. Laten we geen Judassen worden, maar barmhartige Samaritanen! En gastvrij zijn, zoals Abraham ons leert.

We hebben God nodig, Christus' liefde, om onze vooroordelen tegen het licht te houden. En wie anders dan Christus is dat licht. Het ware licht! Nog geen maand geleden vierden we Kerstmis met elkaar en hebben we vier weken daaraan voorafgaand, het Christuskind verwacht. We verwachtten de komst van het licht: daar waar schaduwen verdwijnen en liefde gedijt.

Waar is nu dat Christuskind gebleven in ons leven – de tijd waarin we kwetsbaarheid koesteren en zicht op vrede hebben. Christus, die geboren is voor ons allemaal. Zien we hem nog, nu, in het volle daglicht? Blijft Christus niet alleen dat lieve baby'tje dat geboren is in de Kerstnacht, maar kan hij in ons tot volle wasdom groeien. In ons gedijen, ontluiken en tot bloei komen? Ons tot handelen aanzetten?

De ander *is* anders dan wij. De ander reageert niet altijd zoals wij verwachten. Wij kunnen elkaar ten diepste niet kennen. We moeten verder kijken dan onszelf. Niet vanuit onszelf reageren, zoals de priester en de Leviet, maar reageren naar wat de ander nodig heeft.

Van God houden met heel ons hart en heel onze ziel en van de naaste als uzelf betekent niet dat we zomaar van iedereen moeten kunnen houden, maar wel dat we goed kunnen zijn voor elkaar. Omdat we kinderen van dezelfde Schepper zijn.

We hoeven niet eerst van onszelf te houden voordat we van een ander kunnen houden, zoals ons tegenwoordig zo vaak voorgehouden wordt. We houden van onszelf, accepteren onszelf, als we onszelf eerlijk in de ogen kunnen kijken: als we handelen zoals we bedoeld zijn.

Niet met een masker van make-up of mooie praatjes, eigen gelijk en rechtschapenheid, maar vanuit de overtuiging, vanuit ons geloof, dat we in liefde geschapen zijn. En daarom hier zijn. Niet voor onszelf, niet alleen voor ons eigen geluk, maar om de wereld leefbaar te maken voor ons allemaal.

Een wereld van vrede en acceptatie. Geen zoetsappig gedoe – want we mogen elkaar wijzen op onze fouten, zodat we elkaar de kans geven steeds weer beter ons best te doen.

Niet om te presteren, maar om een betere versie van onszelf te zijn. Betere mensen te worden. Die omzien naar elkaar. Niet elkaar met wapens of gemene woorden te lijf gaan, maar naar elkaar luisteren en elkaar ruimte gunnen. Niet als slachtoffer beslag leggen op elkaar, maar elkaar helpen weer op te staan. Zodat we *allemaal* kunnen leven. Uit respect voor elkaar.

Openhartig zijn is transparant zijn: eerlijk zijn in wie je van binnen én naar buiten bent. Dat vraagt God in de eerste plaats van onszelf. Het heeft geen zin dat eerst van de ander te eisen – die zouden we zodanig veiligheid moeten bieden dat die zich welkom voelt zich eveneens open te stellen.

Wie moet je vertrouwen als je gewond langs de weg ligt en zojuist beroofd? Wie is dan je naaste? Durft u het te zijn?

Iemand van wie je het niet zou verwachten, kan zomaar een engel zijn. Want ondanks dat Samaritanen in Jezus' tijd niet goed bekend stonden, omdat zij niet zuiver zouden geloven, konden ook zij - en kunnen ook wij! - een instrument van Gods liefde zijn.

De priester en de leviet waren onderweg: misschien hadden ze haast, op weg naar een afspraak. Misschien waren ze bang dat de gewonde man dood was en wilden ze niet onrein worden door hem aan te raken.

Maar juist dan moeten we durven pas op de plaats te maken. Om aan te voelen wie mijn naaste is. Want wie in nood is, is mijn naaste. Onvoorwaardelijk. We worden naaste van elkaar als we bereid zijn naar elkaar om te zien. Concreter kan Jezus het niet maken!

Durven wij Samaritaan te zijn: misschien niet altijd levend naar de geboden of gelovend zoals het hoort, maar wel-levend: durven we elkaar aan te raken, aanraakbaar te zijn, aangeraakt te worden? Wanneer worden wij geraakt, geroerd door medelijden - door wie, door welke omstandigheid? Wat zet ons in beweging?

Gods liefde is niet onzichtbaar: Gods liefde wordt zichtbaar in hoe wij naaste zijn van elkaar. Hoe wij naast elkaar kunnen leven, in respect voor elkaar, omdat wij elkaar het leven gunnen.

De man die beroofd werd, kon niet anders dan de Samaritaan vertrouwen die hem hielp. De Samaritaan hielp hem. Maar niet alleen dat: hij betrok er de herbergier bij, de man die het logement beheerde. Helpen hoeven we niet alleen te doen. Dat is een opdracht aan ons allemaal! Vrede maken we *samen*.

Zo kwetsbaar als Jezus was in de kribbe, zo kwetsbaar is onze liefde voor elkaar. Er hoeft maar iets te gebeuren en we staan op onze achterste benen en hebben overal een mening over. En is de vrede ver te zoeken.

Maar als we ons laten bewegen door onbaatzuchtige liefde, heel gewone bekommernis, dan ziet de wereld er heel anders uit.

God is onderweg. Hij wil door ons ontvangen worden, met open armen. Hij wil dat er naar Hem wordt omgezien. Hartelijk, zonder vooroordelen. In al onze veelkleurigheid.

Laat onze gastvrijheid, onze openhartigheid, plaats aan Hem geven. Overvloedig, zonder dralen.

Gods liefde is aanstekelijk. En liefde maakt ons één. Samen zijn we dat lichaam van Christus. Samen zijn we mens. Laten we dat niet beschamen. En de hoop niet opgeven!

Zo bestrijden we het kwade met het goede en bouwen we samen aan zijn Koninkrijk van vrede. Daar bidden we deze week voor: Heer, haast u ons te helpen!

Amen.